

**Ўзбекистон Республикаси номидан
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

**27.07.2021 йил
2103/2253-сонли иш**

Жиззах шаҳри

4-1301-

Жиззах туманлараро иқтисодий судининг судьяси Н.Джураев раислигида, Ж.Махкамов котиблигида, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Жиззах вилоят кенгаши даъвогар “Олмос Шербек” фермер хўжалиги манфаатида жавобгар “Жиззахдонмахсулотлари” акционерлик жамиятидан 62.489.700 сўм етказилган зарар, 31.244.850 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иқтисодий ишини очиқ суд мажлиси муҳокамасида, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Жиззах вилоят кенгаши вакили Ў.Турабов (ишончномага асосан), жавобгар вакили Н.Маматов (ишончномага асосан), даъвогар вакили К.Зарипов (раҳбар) иштирокида, Жиззах туманлараро иқтисодий суди биносида кўриб чиқиб, суд қуйидагиларни

а н и қ л а д и :

Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Жиззах вилоят кенгаши даъвогар “Олмос Шербек” фермер хўжалиги манфаатида Жиззах туманлараро иқтисодий судига даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар “Жиззахдонмахсулотлари” акционерлик жамиятидан 62.489.700 сўм етказилган зарар, 31.244.850 сўм пеня ундириб беришни сўраган.

Суд мажлисида иштирок этган Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Жиззах вилоят кенгаши вакили даъво талабларини қувватлаб, уларни қаноатлантириб беришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили тасдиқловчи хужжатларни судга тақдим қилиб, даъво талабининг жарима ва пеня қисмига нисбатан эътироз билдириб, даъво аризани рад этишни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили ишни қонуний кўриб чиқишни сўради.

Суд, ишдаги мавжуд ҳамда тақдим этилган ҳужжатларни таҳлил қилиб, тарафлар вакилларининг вазиятини тинглаб, қуйидаги асосларга кўра даъвогарнинг талабларини рад этишни лозим деб топди.

Ишдаги мавжуд ҳужжатлар ва суд муҳокамасидан аниқланишича, тарафлар ўртасида 15.04.2020 йилда 11/25-сонли давлат эҳтиёжлари учун бошоққидон харид қилиш бўйича контрактация шартномаси тузилган ва ушбу шартноманинг 1.2-бандига асосан фермер хўжалиги томонидан 39 тонна 400 кг уруғлик арпа ва 3 тонна 500 кг товар арпа махсулоти топшириш бўйича келишилган.

“Олмос Шербек” фермер хўжалиги томонидан етиштирилган дон махсулотлари учун берилган 2020 йил 17-июндаги 39-сонли Апробация далолатномасига кўра, фермер хўжалиги томонидан фақат 6,0 гектар майдондаги дон махсулоти уруғлик талабига жавоб бериши кўрсатилган бўлиб, “Олмос Шербек” фермер хўжалиги раиси К.Зарипов томонидан имзо ва муҳр билан тасдиқлаган. Чунки ушбу қолган ер майдонида экиш учун фермер хўжалиги ҳужжатлар асосида R-1 унумли арпа олиб эккан бўлиб, ушбу навдаги арпа махсулотлари экишдан кейин уруғлик материали олинмайди.

“Олмос Шербек” фермер хўжалиги, Жиззах вилоят Ғаллаорол тумани Дон ва дуккакли экинлар илмий тадқиқот институти илмий тажриба станцияси билан 22.10.2019 йилда 65-сонли шартнома тузиб, 600 кг уруғлик арпа “Саврук” (кўпайтириш 2 йил) келишиб, 28.11.2019 йилда 151-сонли ҳисоб фактура билан 600 кг 2.497.684 сумлик уруғлик арпа олгани тасдиқланган.

“Олмос Шербек” фермер хўжалиги томонидан топширилган дон махсулотларининг 14 тонна 803 кг уруғлик дон сифатида ҳақ тўланган, 29 тонна 757 кгга товар дон махсулоти сифатида ҳақ тўланган.

“Жиззахдонмахсулотлари” АЖ бош ҳисобчисининг 2021 йил 26 июлдаги 603-сонли маълумотномасидан аниқланишича, “Олмос Шербек” фермер хўжалигига 2020 йил ғалла ҳосилидан топширилган 29.757 тонна, товар дон 2-синфи сифатида оддий арпа махсулоти учун 1 тоннасига 1215930 сўм қўшилган қиймат солиғи билан жами 31.521.812 сўм ҳисоблаб тўланган. Шунингдек, топширган 14.803 тонна саврук навли 2-синф уруғлик арпа махсулоти учун 200 фоиз нав устамаси билан тоннасига 3.177.0 сўмдан ҳисоблаб тўланган.

Бироқ даъвогар тарафлар ўртасида тузилган шартнома бўйича зарар етказилган деб 62.489.700 сўм зарар ҳисоблаган.

Зарарни тўлаб бериш тўғрисидаги даъвогар томонидан жавобгарга юборилган талабнома, жавобгар томонидан оқибатсиз қолдирилган.

Натижада даъвогар манфаатида Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари Жиззах вилояти кенгаши иқтисодий судига даъво ариза билан мурожаат қилган.

Даъво талаби асоссиздир. Чунки, етказиб берилган махсулотларнинг фақат 6.0 га. тегишли қисми уруғлик арпа экилиб, жавобгар томонидан тўловлар тўғри амалга оширилганлиги ишдаги мавжуд ҳужжатлар ҳамда суд мажлисида иштирок этган тарафлар вакилларининг судга берган кўрсатмаларида ўз тасдиғини топган.

Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирининг 2005 йил 20 июлдаги 160-сонли буйруғи билан тасдиқланган “Уруғлик донни қабул қилиш, тайёрлаш, дорилаш, тарқатиш ва сифатини назорат қилиш тартиби тўғрисида”ги йўриқноманинг 4-бандига асосан “уруғлик дон етиштирувчи хўжаликлар томонидан бошоқли дон уруғликлари нав ва авлодлари бўйича ғалла қабул қилиш ва қайта ишлаш корхоналарига белгиланган шаклдаги бирламчи ҳужжатлар билан биргаликда топширилади.

Бирламчи ҳужжатларга қуйидагилар киради:

а) “Ўздавуруғназоратмарказ” томонидан берилган экиш сифат кўрсаткичларини тасдиқловчи мувофиқлик сертификати нусхаси;

б) уруғлик майдонида ўтказилган апробация далолатномаси.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 14-моддасига кўра, агар қонун ёки шартномада зарарни камроқ миқдорда тўлаш назарда тутилмаган бўлса, ҳуқуқи бузилган шахс ўзига етказилган зарарнинг тўла қопланишини талаб қилиши мумкин.

Зарар деганда, ҳуқуқи бузилган шахснинг бузилган ҳуқуқини тиклаш учун қилган ёки қилиши лозим бўлган харажатлари, унинг мол-мулки йўқолиши ёки шикастланиши (ҳақиқий зарар), шунингдек бу шахс ўз ҳуқуқлари бузилмаганида одатдаги фуқаролик муомаласи шароитида олиши мумкин бўлган, лекин ололмай қолган даромадлари (бой берилган фойда) тушунилади.

Агар ҳуқуқни бузган шахс бунинг натижасида даромад олган бўлса, ҳуқуқи бузилган шахс бошқа зарар билан бир қаторда бой берилган фойда бундай даромаддан кам бўлмаган миқдорда тўланишини талаб қилишга ҳақлилиги кўрсатилган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 985-моддасига кўра, зарар етказган шахс, агар зарар ўз айби билан етказилмаганини исботласа, зарарни тўлашдан озод қилинади. Қонунда зарар етказган шахснинг айби бўлмаган тақдирда ҳам зарарни тўлаш назарда тутилиши мумкинлиги кўрсатилган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг

68-моддасига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Юқорида баён этилганлардан ва мазкур ҳуқуқ нормасидан келиб чиқиб, суд даъвогарнинг даъво аризасини қаноатлантиришни рад этишни лозим деб топди.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг

118-моддасига мувофиқ, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 10 октябрдаги ПҚ-3318-сонли “Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари фаолиятини янада ривожлантириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида” ги Қарорининг 3-банди бешинчи ҳатбошисига асосан Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашлари : фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари манфаатларини кўзлаб судга давлат божи тўламасдан даъво аризалари, давлат ва хўжалик бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қарорлари, уларнинг мансабдор шахслари хатти-ҳаракатлари (ҳаракатсизлиги) устидан шикоятлар тақдим этиш ҳуқуқи мавжудлиги, бунда даъво аризасини қаноатлантириш рад этилганда манфаати кўзлаб даъво аризаси киритилган фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгаларидан давлат божи ундирилмаслигини инобатга олиб, даъвогардан давлат божи ундирмасликни, олдиндан тўланган почта харажати ўз зиммасида қолдиришни лозим деб топди.

Юқоридагиларга асосан, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодексининг 14, 985-моддаси, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68, 118, 176, 180, 186-моддалари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 10 октябрдаги ПҚ-3318-сонли “Фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари фаолиятини янада ривожлантириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида” ги Қарорини қўллаб, суд

Қ А Р О Р Қ И Л А Д И :

Даъво аризасини қаноатлантириш рад этилсин.

Даъвогар – “Олмос Шербек” фермер хўжалигининг олдиндан тўланган 19.600 сўм почта харажатлари ўз зиммасида қолдирилсин.

Ҳал қилув қароридан норози тараф бир ойлик муддат ичида Жиззах вилоят судига апелляция тартибида шикоят (протест) келтириши, суднинг қонуний кучга кирган, апелляция тартибида кўрилган ҳал қилув қарори ва апелляция инстанцияси судининг қарори устидан кассация шикояти беришга ҳақли.

Судья

Н.Джураев

Ҳужжат имзоланган: Джураев Нуриддин Салайдинович, 27.07.2021

